

Fængselsvæsenet i Danmark efter den nye Straffelov.

II.

Ved ERIK KAMPMANN, Direktør for Fængselsvæsenet.

I den første Del af nærværende Afhandling¹⁾, blev der gjort Rede dels for den hidtil gældende Organisation af Straffens Fuldbgyrdelse dels for Fængselsvæsenets Ordning efter Ikrafttrædelsen af Borgerlig Straffelov af 15. April 1930 med særlig Henblik paa de Krav om Tilvejebringelse af Særanstalter, som der ved den nye Straffelov stilles til Staten. Endelig blev der i et særligt Afsnit gjort nogle Bemærkninger ang. den Forskydning i Retning af Afsoning i større Omfang i kommunale Fængsler, som er en Følge af Ikrafttrædelseslovens § 20.

III. 1. Det følgende vil derefter omhandle Reglerne om Udstaaelsen af de forskellige Frihedsstraffe og for Behandlingen af de til Arbejdshus, Sikkerhedsforvaring og Psykopatforvaringsanstalt dømte Personer. Den nærmere

¹⁾ Se Tidsskriftets April Hæfte 1933 Side 103—125.

Til Fortsættelse af de i Artiklens 1. Del omhandlede Bygningsforanstaltninger er der nu ved Finansloven for Finansaaret 1933—34 stillet til Raadighed et Beløb af ialt 1.488.830 Kr., der fordeler sig saaledes: Til Særanstalter for Psykopater 746.600 Kr., til Fortsættelse af Bygningsarbejder ved Ungdomsfængslet paa »Søbysogaard« 216.700 Kr., til Opførelse af en ny Afdeling ved Arbejdshuset i Sdr. Omme 124.700 Kr., til Ombygningsarbejder ved Statsfængslet i Vridsløselille (Ombygning af Kirkefløj, Tilvejebringelse af nyt Centralkøkken og nye Værksteder m. v.) 161.830 Kr. og endelig til Ombygning af en Natcellefløj m. v. i Statsfængslet i Hørsens 239.000 Kr.

Udformning af disse Regler henviser Straffeloven til Fastsættelse ved kgl. Anordninger særlig for hver enkelt Strafart og Forvaringsform, men den nye Straffelov indeholder dog i Modsætning til Straffeloven af 1866 adskillige Bestemmelser, hvorved Grundlinierne for Behandlingen i de forskellige Anstalter fastslaaes. Af disse Grundlinier skal fremhæves følgende:

For Fængselsstraffens Vedkommende er det særlig Spørgsmaalet om Afsoning i Enrum eller i Fællesskab, der frembyder Interesse. Efter Straffeloven af 1866 var Forholdet det, at Tugthus undtagelsesfrit skulde udstaas i Fællesskab, medens Forbedringshusarbejde principielt skulde udstaas i Enrum og saaledes, at den idømte Straffetid nedsattes væsentligt (fra $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ efter Straffetidens Længde); kun hvor Enrumsstraffen af særegne Grunde ansaas for skadelig for den paagældende eller iøvrigt for uhensigtsmæssig, skulde Forbedringshusstraffen udstaas i Fællesskab og da uden Afkortning. Fængsel paa sædvanlig Fangekost udstodes normalt i Enrum.

Straffelovens § 34 fastslaar nu, at det ved kgl. Anordning bliver at bestemme, i hvilket Omfang Fængsel skal fuldbyrdes i *Enrum* eller i *Fællesskab*, dog at kortere Fængselsstraffe som Regel skal fuldbyrdes i Enrum, længere Fængselsstraffe i Fællesskab. Selv om Straffen iøvrigt fuldbyrdes i Fællesskab, hjemler Loven dog Adgang til at holde Fangen i Enrum, dels i den første Del af Straffetiden og dels ved Straffetidens Slutning. Nogen Tidsgrænse for denne særlige Enrumsbehandling giver Loven ikke. Men ved Siden heraf giver Loven Adgang til saadanne Modifikationer baade i Fællesskabsbehandlingen og i Enrumsbehandlingen, at Skellet mellem de to Behandlingsformer faktisk bliver meget udflydende. Da den nye Straffelov selvfølgelig har opgivet den fra alle Sider som irrationel erkendte Regel om Afkortning for Udstaelse i Enrum, har Spørgsmaalet om, hvorvidt en Straf er udstaet i Enrum eller i Fællesskab heller ikke

nogen retlig Betydning for den paagældende Fange. Det er utvivlsomt en stor Fordel, at Loven netop paa dette Omraade har givet Administrationen og Straffuldbyrdelsesorganerne Mulighed for i saa stort Omfang som muligt at tage Hensyn til de enkelte Fanger, og særlig maa det anses for en stor Fordel, at man, hvor det findes hensigtsmæssigt, kan veksle mellem Enrumshandling og Fællesskabsbehandling overfor de enkelte Fanger uden at komme i nogen Vanskelighed med Hensyn til Forlængelse eller Forkortelse af Fangens Straffetid. Paa Fangebehandlingens Omraade anser jeg i det hele Afskaffelsen af den tidligere Regel om Enrumshandlingen for et af de væsentligste og betydeligste Fremskridt, den nye Straffelov bringer.

I Stedet for den særlige Afkortning i Straffetiden for Enrumshandling indfører Straffeloven imidlertid et nyt Institut, *Løsladelse paa Prøve*, idet det i saa Henseende for Fængselsfangers Vedkommende bestemmes, at Justitsministeren, naar $\frac{2}{3}$ af Straffetiden — dog mindst 9 Maaneder — er udstaaet, efter Indstilling af Anstaltens Styrelse kan træffe Bestemmelse om Fangens Løsladelse paa Prøve. I Motiverne til Straffeloven er det udtrykkeligt fremhævet, at denne Løsladelse er tænkt som et regelmæssigt Led i Straffuldbyrdelsen og ikke som en Naadesakt. Men Løsladelsen forudsætter dog, at Fangens Forhold ikke gør den utilraadelig, samt at passende Arbejde for den løsladte eller hans Anbringelse og Underhold paa anden hensigtsmæssig Maade er sikret, og at han erklærer at ville underkaste sig de til Løsladelsen knyttede Vilkaar. I sidstnævnte Henseende er det Lovens Tanke, at den, der løslades paa Prøve, »regelmæssig« sættes under Tilsyn gennem en i saadant Øjemed virkende Institution eller af en dertil egnet og villig Enkeltperson. Til Løsladelsen knyttes det Vilkaar, at den Løsladte fører et straffrit og ordentligt Liv og overholder de ham af den Tilsynsførende givne Paalæg; endelig kan der tilføjes yderligere særlige Vilkaar, f. Eks. Afholdsvilkaar eller lign. Ved Løsladelsen skal der udleveres

Fangen et saakaldt Pas, d. v. s. en skriftlig Tilkendegivelse af de for Løsladelsen gældende Vilkaar og en Indskærpelse af, at den Paagældende, hvis han ikke overholder Vilkaarene vil blive genindsat til Udstaaelse af den ved Løsladelsen tilbagestaaende Straffetid. Prøvetiden varer, indtil den tilbagestaaende Straffetid er udløbet, dog mindst 2 Aar, og hvis Bestemmelse om Genindsættelse ikke er truffet før Prøvetidens Udløb, anses Straffen for udstaaet paa dette Tidspunkt. Afgørelsen af, hvorvidt Genindsættelse skal finde Sted, er for Fængselsfangers Vedkommende overladt Justitsministeren.

Endvidere er der Grund til at fremhæve de i Straffelovens § 47 indeholdte Bestemmelser om Anvendelse af *Disciplinærstraffe*. Som saadanne hjemles Udelukkelse fra Begunstigelser, herunder Nedsættelse i lavere Klasse, Kostindskrænkning indtil 15 Dage, dog at saadan Kostindskrænkning, hvis den bestaar i, at der kun gives Fangen Vand og Brød, kun kan anvendes overfor Fanger over 18 Aar, Udelukkelse fra Arbejde indtil 14 Dage, Hensættelse i Strafcelle indtil 3 Maaneder og endelig Udelukkelse fra Arbejds-godtgørelse. Som det vil ses, er legemlig Revselse (Kat, Rotting) ikke længere hjemlet som Disciplinærstraf. — Anvendelse af Kostindskrænkning som Disciplinærstraf forudsætter, at saadan Straf efter indhentet Lægeerklæring ikke vil være skadelig for den paagældendes Sundhed. Den Tid i hvilken en Fange hensættes i Strafcelle, medregnes ikke til Straffetiden, men til Gengæld kan den ved Hensættelse i Strafcelle foraarsagede Forlængelse af den idømte Straffetid ikke uden Justitsministerens Samtykke overskride $\frac{1}{3}$ og aldrig $\frac{1}{2}$ af Straffetiden. — I Forbindelse med Reglerne om Disciplinærstraffe indeholder Straffeloven i § 48 en Hjemmel til Anvendelse af Spændetroje, Haandjern, Hensættelse i Sikringscelle eller andre Sikringsmidler til Afvendelse af truende Vold eller for at betvinge voldsom Modstand eller for at forebygge Rømning. Hensættelse i Sikringscelle i længere Tid end 6 Maaneder kræver dog Justitsministerens Godkendelse.

Med Hensyn til Fangers *Arbejde* indeholder Loven en Bestemmelse om, at disse ikke maa sysselsættes ved sundhedsfarligt Arbejde, og at de skal holdes forsikrede mod Følger af Ulykkestilfælde. Det fastslaas iøvrigt, at Fanger er pligtige at udføre det Arbejde, der paalægges dem i Overensstemmelse med den kgl. Anordning, som derom udfærdiges, idet der ved denne tillige fastsættes nærmere Regler om Ydelsen af Arbejdspenge til Fangerne. Arbejdspengene kan anvendes som Erstatning for Skade eller Udgifter, som Fangen under Fængselsopholdet bliver ansvarlig for. — Ligeledes kan nævnes, at Fangerne *forplejes* efter et af Justitsministeren udfærdiget Reglement, og at Straffeloven udtrykkeligt fastslaar, at Fængselsfanger ikke til Forplejningen maa forskaffe sig eller modtage andet, end hvad Anordninger og Reglementer hjemler.

For Ungdomsfængsels Vedkommende overlades det helt til kgl. Anordning at træffe Bestemmelse om, i hvilket Omfang Ungdomsfængsel skal fuldbyrdes i Enrum eller i Fællesskab. Med Hensyn til Behandlingen indeholder Loven iøvrigt kun den almindelige Regel, at der skal lægges særlig Vægt paa Fangens aandelige og legemlige Udvikling gennem Undervisning, Legemsøvelser og Udførelse af Friluftsarbejde samt paa hans Uddannelse til et Erhverv, hvorved han efter Løsladelsen kan ernære sig. Endelig hjemler Loven Adgang til at overføre en Fange, der findes at have en daarlig Indflydelse paa de andre Fanger, eller iøvrigt at være uegnet til Behandling sammen med disse, til en fra det øvrige Ungdomsfængsel adskilt Afdeling (Isolationsafdeling). Om Anvendelse af Disciplinærstraffe gælder det samme som ved Fængselsfanger anførte.

Med Hensyn til Løsladelse paa Prøve indenfor de af Loven fastsatte Minimums- og Maksimumstider bestemmer Loven, at Spørgsmaalet herom afgøres af Fængselnævnet, der tillige fastsætter de nærmere Vilkaar for Løsladelsen, herunder Tilsyn, i Overensstemmelse med de ovenfor for Fængselsfanger nævnte Regler.

Personer, der efter Rettens Bestemmelse anbringes i Psykopatfængsel, skal naturligvis undergives en Behandling under Hensyntagen til deres særlige sjælelige Tilstand, men Loven indeholder ikke nærmere Regler i saa Henseende. Dog bestemmes det, at Fængselsnævnet for Psykopaters Vedkommende kan forandre den af Domstolen truffne Afgørelse om Straffens Udstaaelsessted, saafremt dette skønnes formaalstjenligt. Skønnes det under Straffens Udstaaelse, at en Fortsættelse af denne vilde være unyttig eller vilde medføre Fare for alvorlig Forværrelse af den domfældtes Tilstand, bliver Sagen efter Begæring af Direktøren for Fængselsvæsenet paany at indbringe for den Ret, som i sin Tid har paakendt Sagen. Denne Ret afgør efter indhentet Lægeerklæring ved Kendelse, om Fuldbyrdelsen skal fortsættes eller afbrydes. — Heller ikke for Behandlingen af Psykopater, der anbringes i særlig Forvaringsanstalt, indeholder Loven nærmere Bestemmelser udover, at de skal beskæftiges ved passende Arbejde. Dette Spørgsmaal er saaledes helt overladt til kgl. Anordning.

De i Arbejdshus indsatte Personer er ifølge Straffeloven undergivet Arbejdspligt. Loven fastslaaer endvidere følgende Hovedprincipper for Behandlingen: Friluftsarbejde skal anvendes i størst muligt Omfang. Behandlingen maa ikke være haardere, end Hensynet til Disciplinen og Arbejdspligtens Opfyldelse kræver, og der kan tilstaaes den, der ved god Opførsel har gjort sig fortjent dertil, en begrænset Udgangstilladelse. Med Hensyn til Disciplinærstraffe gælder tilsvarende Regler som med Hensyn til Fængselsfanger. Den nærmere Udformning af Behandlingsmaaden overlades til kgl. Anordning.

For Behandlingen af Personer, der indsættes i Sikkerhedsforvaring, gælder tilsvarende Regler, som for Arbejdshusfanger, dog »med fornøden Hensyntagen til Forvaringsfangernes større Farlighed«, ligesom Udgangstilladelse her ikke kan meddeles.

Bestemmelse om Løsladelse paa Prøve indenfor Lovens Minimums- og Maksimumstider træffes saavel ved Arbejdshus som ved Sikkerhedsforvaring af Fængselsnævnet. Ved Arbejdshus kan Løsladelse ske ubetinget eller paa Prøve, og Prøvetiden er i sidstnævnte Tilfælde 1 Aar. Ved Sikkerhedsforvaringen sker Løsladelsen altid paa Prøve, medmindre Løsladelse først finder Sted efter Forløbet af 20 Aar eller mere, i hvilket Fald den er ubetinget. Med Hensyn til Vilkaarene for Løsladelse paa Prøve, herunder Tilsyn, gælder baade ved Arbejdshus og ved Sikkerhedsforvaring tilsvarende Regler som ovenfor nævnt under Omtalen af Fængselsfangers Behandling.

Endelig skal nævnes Straffelovens Bestemmelser om Fuldbyrkelse af Hæfte, der paa enkelte Punkter er ret kategoriske. For det første fastslaas, at Hæftestraf principielt udstaas i Enrum, dog med de Undtagelser og Lempelser, som Hensynet til Fangens Alder eller Helbreds-tilstand maatte kræve. Endvidere kan Justitsministeren, naar Hæfte i særlige Tilfælde som f. Eks. for visse Statsforbrydelser idømmes i længere Tid end 2 Aar, bestemme, at Straffen helt eller delvis skal udstaas i Fællesskab. Hæftefanger har Ret til selv at sørge for deres Forplejning, samt til indenfor de Grænser, som god Orden i Fængslet kræver, selv at forskaffe sig, hvad de ønsker til personligt Brug og Udsmykning af Cellen. Med Hensyn til Hæftefangere Beskæftigelse betegner den nye Straffelov — idet Hæfte nærmest maa siges at svare til simpelt Fængsel i Straffeloven af 1866 — en væsentlig Ændring i Forhold til den hidtil kendte Ordning, idet Fanger, der hensad paa simpelt Fængsel, overhovedet ikke havde Pligt til at beskæftige sig. Straffeloven fastsætter i saa Henseende, at Hæftefanger er berettiget til selv at skaffe sig Arbejde, der er foreneligt med Sikkerheden og god Orden i Fængslet, saaledes at Udbyttet af Arbejdet tilfalder Fangen selv. Men skaffer Fangen sig ikke selv Arbejde, paalægges det ham mod

Vederlag at udføre »et under Hensyn til hans Dannelsestrin og Livsstilling passende Arbejde i et saadant Omfang, som er nødvendigt til en rimelig Sysselsættelse«. Arbejdspligten har altsaa ikke et saa ubetinget Omfang som med Hensyn til Fængselsfanger, hvilket selvfølgelig er rigtigt. Men paa den anden Side betegner den fastslaaede Pligt til Sysselsættelse et meget væsentligt Fremskridt, idet enhver længere Frihedsberøvelse uden Arbejdstvang maa anses for lidet heldig, ja i Virkeligheden inhuman overfor de paagældende.

Det ubetingede Paabud om Sysselsættelse vil muligvis i Arresthusene volde visse Vanskeligheder, særlig med Hensyn til de ikke faa Personer, der indsættes til Afsoning af Bøder med kun et Par Dages Hæfte. Det samme gælder Lovens kategoriske Paabud om, at Hæftefanger ikke maa hensættes sammen med andre Fanger end saadanne, som udstaar Straf af Hæfte. Denne Regel er »strengere« end Retsplejelovens tilsvarende Regel for Varetægtsfanger, der lyder saaledes: »Varetægtsfanger maa ikke uden eget Samtykke sættes sammen med Fanger, der udstaar Straf, afsoner Bøde el. desl. og heller ikke sammen med andre Varetægtsfanger, medmindre deres Alder, Legems- eller Sindstilstand gør Afsondring utilraadelig, eller Pladsmangel umuliggør Afsondring.« Særlig i de mindre Arresthuse vil Overholdelsen af Straffelovens Regel utvivlsomt volde visse Vanskeligheder, men da Lovens Regel naturligvis maa overholdes, er der i den nedenfor nævnte kgl. Anordning om Fuldbyrkelse af Hæftestraf indsat en Bestemmelse om, at Hæftefanger, der skal behandles i Fællesskab, skal overføres til Strafafsoning i et andet Arresthus, naar der ikke i det Arresthus, hvor den paagældende hensidder, findes Hæftefanger, med hvilke han passende kan sættes sammen.

Med Hensyn til Disciplinærstraffe gælder for Hæftefanger tilsvarende Regler som for Fængselsfanger, dog med et Par Modifikationer. Før det første kan Kostindskrækning i Form af Vand og Brød kun anvendes i indtil 5 Dage, for det andet er Hensættelse i Strafcelle indskrænket til 60

Dage i Stedet for 3 Maaneder, og endelig kan som særlig Straf overfor Hæfefanger anvendes Udelukkelse fra Adgang til selv at sørge for deres Forplejning, dog i højst 30 Dage.

2. I Henhold til Straffeloven er der af Justitsministeriet udfærdiget en hel Række kongelige Anordninger angaaende Behandlingen i de forskellige Fængsler og Anstalter. I saa Henseende skal først omtales de Anordninger, der vedrører Statsanstalter.

Anordning af 30. December 1932 ang. Fuldbyrdelse af Fængselsstraf i Statsfængsel d. v. s. Fængsel i over 6 Maaneder. Straffelovens Bestemmelser om Fuldbyrdelse af Fængselsstraf gælder for al Fængselsstraf. Imidlertid har det saavel af praktiske som af principielle Grunde været nødvendigt at dele de nærmere Regler angaaende Behandlingen af Fængselsfangerne i 2 Anordninger, eftersom Straffen fuldbyrdes i Statsanstalt eller i Arresthus.

I Anordningens indledende Bestemmelser fastslaas, at Kvinder og Mænd skal holdes afsondrede i hver sin Anstalt eller Anstaltsafdeling, og at de nærmere Regler om Fangernes Fordeling mellem de forskellige Statsfængsler iøvrigt fastsættes af Justitsministeriet. Dog skal mandlige Domfældte, der er lidende af smittefarlig Tuberkulose, alle afleveres til Tuberkulosepsygehuset ved Statsfængslet i Nyborg.

For *kvindelige Fangers* Vedkommende fastslaas i Overensstemmelse med hidtil gældende Praksis, at det umiddelbare Tilsyn med dem skal føres af kvindeligt Personale, og at ingen mandlig Tjenestemand eller Funktionær — bortset fra Fængslets Inspektør, Præst eller Læge — uden i Nødsfald maa indfinde sig i Enkeltceller, hvor Kvindefanger hensidder, med mindre det sker i Nærværelse af en kvindelig Funktionær. Personlig Ransagning af kvindelige Fanger skal foretages af Kvinder. Endelig har kvindelige Fanger Adgang til at have deres spæde Børn hos sig indtil Barnets fyldte første Aar, og under særlige Forhold kan Direktøren for

Fængselsvæsenet give Tilladelse til, at Barnet bliver hos Moderen udover det fyldte første Aar.

Angaaende Straffens Fuldbyrdelse i *Enrum* eller *Fællesskab* gælder følgende Regler: Overstiger Straffen ikke 2 Aar, fuldbyrdes den i *Enrum*, medmindre dette anses for skadeligt for Fangens legemlige eller aandelige Sundhed eller af særlige Grunde skønnes ikke at være hensigtsmæssigt. I sidstnævnte Tilfælde skal Bestemmelsen om Behandling i *Fællesskab* godkendes af Direktøren for Fængselsvæsenet. Ved denne Afgørelse tages Hensyn til, hvorvidt Fangen tidligere har udstaaet Straf i Statsfængsel eller gentagne Gange Fængselsstraf i Arresthus, ligesom der lægges særlig Vægt paa Fangens formaalstjenlige Sysselsættelse, herunder Muligheden for hans Beskæftigelse i et Fag, hvori han er opkært, eller Oplæring maa anses for ønskelig.

Overstiger Straffen 2 Aar, fuldbyrdes den i Almindelighed i *Fællesskab*. Direktøren for Fængselsvæsenet kan dog, naar Straffen ikke overstiger 3 Aar, og særlige Grunde taler derfor, tillade, at Straffen udstaas i *Enrum* de første 2 Aar, og ved Udlobet af denne Tid samtykke i, at Resten af Straffen udstaas paa samme Maade. Dersom en Fange, hvis Straffetid overstiger 3 Aar, maatte nære Ønske om at udstaa Straffen i *Enrum*, kan dette naar ganske særlige Omstændigheder taler derfor, undtagelsesvis tillades af Direktøren for Fængselsvæsenet, naar der samtidig sker saadanne Lempelser i Afsondringen, som skønnes paakrævede.

Fanger, der efter foranstaaende Regler i Almindelighed behandles i *Fællesskab*, kan efter Inspektørens Bestemmelse holdes i *Enrum* i den første Del af Straffetiden, dog ikke udover 1 Aar, og ved Straffetidens Slutning ikke over 3 Maaneder, ligesom en Fange kan hensættes i *Enrum*, naar dette er ønskeligt af Helbredshensyn eller undtagelsesvis af andre Grunde, dog ikke udover 6 Maaneder.

Modifikationer i *Enrums-* og *Fællesskabsbehandlingen* sker i Overensstemmelse med de i Straffeloven indeholdte Regler.

For Fangernes *Arbejde* gælder, at den daglige Arbejdstid, fraregnet de til Maaltider og Gaardture medgaaende Tidsrum, ikke maa overstige 11 Timer, og at det Arbejde, hvorved de sysselsættes, saa vidt muligt skal være produktivt og af en saadan Beskaffenhed, at det i passende Grad lægger Beslag paa deres Kræfter og Opmærksomhed, og endelig at der ved Valg af Arbejde til den enkelte Fange — saa vidt Forholdene tillader det — skal tages Hensyn til hans Evner, Færdighed og Mulighed for hans Oplæring. Sidstnævnte Hensyn tillægges der særlig Betydning, hvor det drejer sig om unge Fanger.

Med Hensyn til *Arbejdspenge* opretholdes i Principet de hidtil gældende Regler, saaledes at der dels tilstaas Fangerne en saakaldt Klasseseducør, der efterhaanden som Fangen gennemgaar de foreskrevne Stadier og Klasser, stiger fra et Minimumsbeløb af 10 Øre pr. Dag til et Maximumsbeløb af 50 Øre pr. Dag, dels herudover gives Adgang til Akkordfortjeneste i saa vidt Omfang som muligt. Hvor Akkordfortjeneste paa Grund af Arbejdets Karakter ikke lader sig fastsætte, kan der i Stedet herfor tildeles Fangen forhøjet Klasseseducør (Ekstraducør). Saavel ved Fastsettelsen af Akkordbetalingen som Ekstraducøerne tages der Hensyn til det Trin af Straffen, paa hvilket Fangen befinder sig, og Ekstraducøerne kan aldrig overstige 50 Øre pr. Dag og Akkordfortjenesten kun i ganske særlige Tilfælde dette Beløb.

For Fangernes Adgang til at disponere over deres Arbejdsfortjeneste gælder for Klasseseducøren den Regel, at Halvdelen skal opspares til Løsladelsen, medens den anden Halvdelen kan anvendes til Indkøb under Fængselsopholdet. For Akkordfortjeneste og Ekstraducør gælder derimod, at hele Beløbet skal opspares til Løsladelsen, dog at Halvdelen, undtagelsesvis tre Fjerdedele, af Beløbet kan anvendes til Understøttelse af trængende Slægtninge.

Med Hensyn til *Skoleundervisningen* fastsættes, at alle Fanger under 25 Aar samt Fanger under 30 Aar, der ikke

tidligere to eller flere Gange har udstaaet Fængsel i Statsfængsel, er pligtige at deltage i den anordnede Undervisning, for saa vidt det ikke efter den paagældendes Kundskabstrin eller af anden Grund anses for overflødig. I Gymnastikundervisningen skal enhver Fange deltage, saalænge han ikke er fyldt 30 Aar, medmindre hans Helbreds-tilstand er til Hinder derfor. — I Tilslutning til Undervisningen gives der Fangerne Adgang til Udlaan af Bøger fra Fængslets Bogsamling efter nærmere derom fastsatte Regler.

Deltagelse i *Gudstjenesten* er frivillig. Tidligere gjaldt den Regel, at en Fange for at blive fritaget for Gudstjenesten skulde anmode Inspektøren derom; ganske vist skulde en saadan Anmodning efterkommes, men Ordningen medførte, at Fangen var nødsaget til at tage Stilling til Spørgsmaalet om Deltagelse i Gudstjenesten for længere Tid ad Gangen, medens Fangen efter de nye Regler kan gaa i Kirke den ene Søndag og lade være den næste o. s. v.

Den *disciplinære Straffemyndighed* udøves i Medfør af Anordningen af Fængslets Inspektør. Disciplinærstraf ikendes efter forudgaaende Undersøgelse og Afhøring af Fangen, og om den ikendte Straf gores der Tilførsel til en Straffe- og Forhørsprotokol med nærmere Angivelse af det Forhold, der har givet Anledning til Straffen. Om Anvendelse af de enkelte Disciplinærstraffe, fastsættes iøvrigt, at der ved Straf af Vand og Brød efter hver 3. Dag skal gives en Dags Mellefrist paa sædvanlig Forplejning, og at Nedsættelse paa Klasse ikke bør ske for et kortere Tidsrum end 14 Dage og almindeligvis ikke paa længere Tid end 4 Maaneder.

Med Hensyn til Løsladelse paa Prøve henholder Anordningen sig til Straffelovens Regler, idet det fastslaas, at *Forsorgen for de løsladte Fanger* bør øves i Samraad med Fængslets Ledelse, og alle Dispositioner i saa Henseende saa vidt muligt træffes, inden Løsladelse finder Sted. Det paa-hviler derfor den af Fængslets Funktionærer, hvem Forsøgsarbejdet overdrages, ved Samtaler med den enkelte Fange,

ved Forhandling med Fangens Familie, med de bestaaende Forsorgsinstitutioner eller paa anden Maade at forberede de Foranstaltninger, der bør træffes ved Løsladelsen.

Straffens Fuldbyrdelse sker iøvrigt efter *et progressivt System* gennem 3 Stadier:

Første Stadium eller Begyndelsesstadiet,			
andet	»	»	det almindelige Stadium,
tredie	»	»	Overgangs- og Slutningsstadiet.

Det almindelige Stadium er inddelt i 4 Klasser, medens der ingen Klasseinddeling er paa første og tredie Stadium. Mindstetiden for Fangens Ophold paa de enkelte Stadier og Klasseoprykningen fastsættes i Overensstemmelse med et i Anordningen indeholdt udførligt Skema, der strækker sig fra en Straffetid paa 7 Maaneder til 16 Aar. Overstiger Straffetiden 16 Aar, fastsættes Klasseoprykningen i hvert enkelt Tilfælde af Direktøren for Fængselsvæsenet. Opholdet paa første Stadium er for alle Fanger med en Straffetid af 7 Aar og derunder 2 Maaneder, for Fanger med Straffetid af 8 Aar til 13 Aar 4 Maaneder og derefter 6 Maaneder. Paa tredie Stadium varierer Opholdet ifølge Skemaet fra 1 Maaned til $2\frac{2}{3}$ Maaned. Efter Omstændighederne kan Opholdet paa dette Stadium blive væsentligt længere, nemlig saafremt en Fange ikke opnaar Løsladelse paa Prøve i Overensstemmelse med Straffelovens Regler. For at Opholdet paa tredie Stadium ikke skal blive uforholdsmæssigt langt, hjemles der dog samtidig Adgang til at tilbageflytte Fanger, der ikke opnaar Løsladelse paa Prøve, fra tredie Stadium til det almindelige Stadiums øverste Klasse.

Paa andet Stadium opholder Fanger sig saaledes normalt den største Del af Straffetiden, men ikke alle Fanger gennemgaar alle Stadiets 4 Klasser, idet dette for Fanger med kortere Straffetid vilde give Anledning til stadig Uro og Forandring i Fangens Stilling. Fanger med en Straffetid af 14 Maaneder og derunder oprykkes derfor direkte fra

første Stadium til andet Stadiums anden Klasse og derefter til tredje Stadium. Fanger med en Straffetid mellem 15 Maaneder og 3 Aar gennemgaar første og tredje Klasse paa andet Stadium, og først Fanger med en Straffetid af 4 Aar og derover gennemgaar alle Stadiets fire Klasser.

Anordningen fastslaar udtrykkelig, at Fangen ingen Ret har til at blive oprykket paa højere Stadium eller Klasse, naar Mindstetiden for Opholdet paa det tidligere Trin er forløbet, men hans Oprykning er betinget af, at hans Flid ved Arbejde og Undervisning har været tilfredsstillende, og hans Opførsel iøvrigt ikke gør Oprykning utilraadelig. En Fange bør derfor ikke straks oprykkes paa højere Klasse ved Udløbet af den foreskrevne Mindstetid, blot fordi hans Opførsel ikke hidtil har givet Anledning til Paatale, naar dog hans Forhold i Fængslet maa anses som mindre tilfredsstillende. Ved Bedømmelsen af, om en Fange skønnes egnet til Oprykning eller ej, kan der, hvor Omstændighederne taler derfor, ses bort fra enkeltstaaende Disciplinærforseelser.

Bestemmelse om Oprykning træffes af *Funktionærmødet*. Funktionærmøde afholdes under Forsæde af Inspektøren mindst een Gang om Maaneden. I Møderne deltager Viceinspektør, Fængselspræst, Arbejdsleder, Lærere og Forsorgssekretærer, Bogholder, den ordinerede Medhjælper samt Overbetjent af 1. Grad. Inspektøren kan endvidere, naar det skønnes af Betydning, tilkalde Fængselslægen og andre Funktionærer til Deltagelse i Møderne. Paa Møderne drøftes de enkelte Fangers Forhold, herunder Spørgsmaal om Oprykning, Fangernes Opførsel og Flid ved Arbejde og Undervisning. Om Bedømmelse af disse Forhold tilføres der Fangens Stamrulle fornøden Oplysning. Endvidere drøftes Spørgsmaal om Fangers Losladelse paa Prøve og om de Foranstaltninger, der bør træffes i Anledning af forestaaende Losladelser. Endelig kan ethvert Spørgsmaal vedrørende Fangernes Behandling, deres Beskæftigelse, Undervisning og Sjælesorg samt Forsorgsarbejdet gøres til Genstand for Forhandling.

Indenfor de ovennævnte Stadier og Klasser fuldbyrdes Straffen saaledes, at der efterhaanden tilstaas Fangerne Forhøjelse af Arbejdsduccorer, udvidet Tilladelse til Brevskrivning og Modtagelse af Besøg, til at overvære Foredrag, Koncerter og anden Underholdning, Tilladelse til at faa udleveret Ur, til Køb af Skraatobak eller Røgtobak, til at anskaffe sig Bøger og Tidsskrifter af fagligt og teknisk Indhold, eventuelt tillige for deres Arbejdsfortjeneste at indkøbe enkelte Ugeblade og, i den sidste Del af Straffetiden, Dagblade; endvidere Tilladelse til at udsmykke deres Opholdsrum med Fotografier, Billeder og lignende samt endelig Adgang til Fritidsbeskæftigelse — foruden ved Læsning — ved Husflid, Brætspil, Sang og Musik, Gymnastik og Idrætsøvelser.

De nærmere Regler for Behandlingen paa de forskellige Stadier og Klasser er fastsat i et af Justitsministeriet under 30. December 1932 udfærdiget „*Klassereglement for Fanger i Statsfængsel*“. Af dettes Bestemmelser skal fremhæves følgende: Fotografier af Forældre eller Ægtefælle og Børn tillades straks fra Straffens Begyndelse. Allerede paa det almindelige Stadiums anden Klasse gives der Tilladelse til Idrætsøvelser i fri Luft. Paa tredje Klasse indrømmes der Fangen længere Ophold i fri Luft paa Søn- og Helligdage; endvidere Adgang til at købe et illustreret Ugeblad, samt til paa Søn- og Helligdage at købe en Kop Kaffe, den eneste Form for Ekstraforplejning, der tillades Fængselsfanger. Paa fjerde Klasse kan Fangernes Opholdsrum udstyres med Bordtæppe og andre Genstande, som er forenelige med Maadehold og god Orden. I Fritiden maa Fangen beskæftige sig ved visse Brætspil, og endelig gives der Adgang til Brug af Røgtobak i maadeholdent Omfang. Røgtobak har hidtil været forbeholdt Fanger, der udstod Straf i Fængslets Kolonier. Paa Overgangs- og Slutstadiet gives der Fangen Adgang til at læse Dagblade, ogsaa en ny Bestemmelse i Forhold til det hidtil gældende.

I en særlig Bestemmelse bemyndiges Direktøren for Fængselsvæsenet til overfor unge Fanger at indrømme

Lempelser i Klassebestemmelserne, særlig med Hensyn til Adgangen til at deltage i Foredrag, Koncerter, Idrætsovelser og lign.

Medens de hidtil gældende Regler, som tidligere fremhævet, var forskellige for de enkelte Straffeanstalter, er de nu udfærdigede Regler fælles for alle Statsfængslerne, hvilket betegner et væsentligt Fremskridt. For at skabe en passende Overgangstid giver Anordningen i en Slutningsbestemmelse Hjemmel til — uanset at dens Regler formelt træder i Kraft den 1. Januar 1933 — i en Overgangstid af 3 Maaneder at tillemppe dens Bestemmelser i det Omfang, som Overgangen fra de for Fuldbyrdelse af Strafarbejde hidtil gældende Regler gør det nødvendigt.

Om Fuldbyrdelse af Ungdomsfængsel er Regler fastsat ved *Anordning af 31. Januar 1933*. Første Afsnit omhandler Ungdomsfængslets Indretning og Personale. Personalet skal være i Besiddelse af fornøden Uddannelse til at kunne deltage i Fangernes Undervisning og faglige Uddannelse, og Personale, der udelukkende anvendes til Op-synstjeneste, skal indskrænkes mest muligt. Enhver, der antages til Tjeneste ved Ungdomsfængslet, er pligtig at gennemgaa en særlig Uddannelse efter de derom nærmere fastsatte Regler.

I andet Afsnit indeholdes de almindelige Regler om Straffens Fuldbyrdelse væsentligt i Overensstemmelse med det i Anordningen om Statsfængsel indeholdte. Dog skal fremhæves, at Fanger, der ikke har Arbejde i fri Luft, skal have mindst 1½ Times Ophold i fri Luft i Stedet for 1 Time, at Fangernes Adgang til Udlaan af Fængslets Bogsamling ganske overlades til Inspektørens Bestemmelse, og at deres Adgang til Brevveksling og Besøg skal ske under Hensynstagen til hver enkelt Fanges særlige Forhold.

For Disciplinærstraffes Vedkommende nedsættes det i Loven hjemlede Maksimum for Vand og Brød fra 15 Dage til 6 Dage, og det almindelige Maksimum for Nedsættelse

paa Stadium fastsættes til 2 Maaneder i Stedet for 4 Maaneder.

I tredje Afsnit indeholdes de særlige Bestemmelser om Straffens Fuldbyrkelse gennem tre Stadier. — Paa første Stadium anbringes Fangen i Modtagelsesafdelingen, hvor han gennem Samtaler gøres fortrolig med Hensigten med Straffens ubestemte Varighed, hvorved hans Skæbne i Ungdomsfængslet indenfor visse Grænser lægges i hans egen Haand. Det forklares Fangen, at Formaalet med Opholdet kræver, at han selv viser god Vilje og Flid saavel ved Arbejde som ved Undervisning. Opholdets Varighed paa dette Stadium er i Almindelighed 2 Maaneder, men kan forlænges til 3 Maaneder og for Fanger, der ved Indsættelsen er over 18 Aar, til 4 Maaneder.

I den første Maaned af Opholdet holdes Fangen i Almindelighed afsondret fra de andre Fanger saavel i Arbejdstiden som i Fritid og Spisetid. Efter denne Tids Forløb kan Inspektøren gøre Afvigelse fra Afsondringen særlig med Hensyn til Arbejdstiden, men efter Omstændighederne ogsaa med Hensyn til Spisetid og Fritid.

Kort forinden Fangen har hensiddet 2 Maaneder paa Stadiet, gøres Spørgsmaalet om hans Oprykning paa 2. Stadium til Genstand for Drøftelse paa et Funktionærmøde. For saa vidt Oprykningen anses utilraadelig, overvejes Spørgsmaalet paany efter Forløbet af en Maaned. Nægtes Oprykning, gøres Fangen af Inspektøren eller dennes Stedfortræder bekendt hermed under Angivelse af Grundene dertil.

Paa andet Stadium anbringes Fangen paa en af de almindelige Afdelinger, hvor Fangerne sysselsættes ved Arbejde i Fællesskab. Ogsaa Spisetiden og Fritiden tilbringes i Almindelighed i Fællesskab, dog er Inspektøren bemyndiget til at foretage fornødne Afvigelser herfra. Opholdet paa 2. Stadium varer mindst 5 Maaneder. Kort forinden Fangen har opholdt sig 5 Maaneder paa Stadiet, gøres Spørgsmaalet om hans Oprykning paa 3. Stadium til Genstand for Drøftelse paa et Funktionærmøde.

Paa 3. Stadium tilbringer Fanger Resten af den Tid, i hvilken hans Ophold i Ungdomsfængslet varer. Behandlingen har til Formaal at danne et Overgangsled til den betingede Frihed efter Løsladelsen, og der kan derfor af Inspektøren indrømmes Fanger saadanne Lempelser, som er forenelige med god Orden i Ungdomsfængslet.

Fanger, som udviser særlig god Opførsel og Flid, og hvis Forhold i det hele er særlig tilfredsstillende, kan efter en passende Tids Ophold paa Stadiet anvendes som Vejledere for Fanger paa 2. Stadium, og det kan tillades dem at færdes ogsaa udenfor Anstaltens Omraade, i Almindelighed under Ledsagelse af en af Ungdomsfængslets Funktionærer.

Ved Fastsættelsen af de for Opholdet paa 1. og 2. Stadium foreskrevne Minimumstider, henholdsvis 2 Maaneder og 5 Maaneder, er der taget Hensyn til, at en Fange, der maatte blive løsladt allerede efter et Aars Forløb — det tidligste Tidspunkt paa hvilket Fængselsnævnet kan tillade Løsladelse paa Prove — vil kunne naa at gennemgaa alle 3 Stadier. Ligesom i Anordningen om Statsfængsel fastslaas det, at Fanger ingen Ret har til Oprykning paa højere Stadium, naar Mindstetiden for Opholdet paa det tidligere Trin er forløbet.

Ved Siden af de tre regelmæssige Stadier indeholder Anordningen Hjemmel for Inspektøren til ved Nedsættelse paa lavere Stadium af Fanger, hvis Forhold ikke er tilfredsstillende, at anbringe dem i en særlig paa saadanne Fanger beregnet Klasse — Straffeklasse — hvor Fangerne vel kan opnaa Begunstigelser af de paa 2. Stadium bestemte Arter, men ikke i samme Omfang som de øvrige paa dette Stadium værende Fanger.

Endelig hjemler Anordningen i Overensstemmelse med Straffeloven Ret til at overføre Fanger til Isolationsafdelingen, hvor de i Almindelighed holdes i Enrum. For Behandlingen her gælder iøvrigt, at Reglerne ikke maa være strengere end de for Fængselsstraf i Statsfængsel gældende

Regler. Om en til Isolationsafdelingen overført Fanges Forhold afgives Indberetning hver 3. Maaned til Direktøren for Fængselsvæsenet.

De nærmere Regler om Fangernes Behandling indenfor de forskellige Stadier er fastsat i et af Direktøren for Fængselsvæsenet under 31. Januar 1933 udfærdiget »*Reglement for Fanger i Ungdomsfængsel*«. Af dettes Bestemmelser fremhæves: Allerede paa andet Stadium gives Adgang til Deltagelse i fælles Idrætsøvelser, i Korsang og til Overværelse af Foredrag, Koncerter og anden Underholdning samt til at dyrke en Skolehave. Paa tredje Stadium tillades Tobaksrygning i maadeholdent Omfang, udvidet Deltagelse i Idrætsøvelser, Deltagelse i fælles Musikøvelser samt endvidere Adgang til Brug af Brætspil og paa Son- og Helligdage Avislæsning. Fangens Opholdsrum kan af Fængslet udstyres med Gardin og Bordtæppe, ligesom Inventaret kan adskille sig fra Inventaret paa de andre Stadier. Endelig kan det paa dette Stadium tillades Fanger at holde Kaniner, Duer m. v. — Efter tre Maaneders Ophold paa tredje Stadium kan det tillades Fanger, der udviser særlig god Opførsel og Flid, og hvis Forhold iøvrigt er særlig tilfredsstillende, at blive overført til en særlig Udgangsafdeling, at faa Tilladelse til at færdes ogsaa udenfor Anstaltens Omraade, i Almindelighed dog under Ledsagelse af en af Fængslets Funktionærer, og at blive sysselsat ved særligt betroet Arbejde efter Omstændighederne uden Tilsyn og under eget Ansvar. Endelig kan disse Fanger faa Tilladelse til at bære et særligt Udmærkelsestegn (Stjerne eller Stribe), ligesom der af Direktøren for Fængselsvæsenet kan tilstaas dem en kortvarig Orlov for at besøge Familie eller af Hensyn til Fangens fremtidige Beskæftigelse.

Nærmere Regler angaaende Fuldbyrkelse af Fængselsstraf i Psykopatfængsel er givet ved *Anordning af 2. Febr. 1933*. I 1. Afsnit fastslaas, at Ledelsen af Psykopatfængslet paahviler Inspektøren for Statsfængslet i Vridsløselille. Til

Psykopatfængslet knyttes en Læge med psykiatrisk Specialuddannelse. I Forening med Inspektøren paahviler det Speciallægen at søge gennemført den tilsigtede særlige Behandling af Fangerne, hvorfor det bestemmes, at følgende Afgørelser vedrørende Fangerne skal træffes af Inspektøren i Samraad med Lægen:

1. Afgørelser, der træffes med Hensyn til Fængselslokalernes Indretning og Udstyrelse, med Hensyn til Dagsordenen, Fangerne Anbringelse i Fællesskab eller Isolation om Dagen og om Natten, Fangerne Arbejde, Undervisning, Beskæftigelse i Fritiden, Deltagelse i Foredrag, Adgang til Friluftsmotion, herunder Gymnastik, endvidere deres Forplejning og Beklædning.

2. Idømmelse af Straf for Disciplinærforseelser saavel med Hensyn til Straffens Anvendelse som til dens Beskaffenhed samt Hensættelse i Sikringscelle.

3. Afgørelse af, paa hvilken af de nedenfor nævnte 3 Afdelinger Fangerne bør anbringes, samt deres Gruppering inden for hver af disse.

4. Afgørelser angaaende eventuelle Forsorgsforanstaltninger ved Fangers Løsladelse.

Endvidere skal Indstillinger angaaende Benaadning, Løsladelse paa Prøve og Ansættelse af Fængslets Personale være bilagt en Udtalelse fra Speciallægen.

Speciallægen deltager naturligvis i de sædvanlige Funktionærmøder, hvor Fangerne Forhold behandles. For Personalets Vedkommende fastslaas iøvrigt, at enhver, der antages til Tjeneste ved Fængslet, er pligtig forinden sin Ansættelse at gennemgaa en særlig Uddannelse efter de nærmere derom fastsatte Regler.

I Anordningens 2. Afsnit indeholdes almindelige Regler om Straffens Fuldbyrkelse, væsentlig i Overensstemmelse med de for Fanger i Statsfængsel gældende, dog at det fastsættes, at den daglige Arbejdstid ikke maa overstige 10 Timer i Stedet for 11, og at de daglige Gaardture tilsammen skal andrage mindst $1\frac{1}{2}$ Time i Stedet for 1 Time.

I 3. Afsnit findes de særlige Bestemmelser om Fangernes Behandling¹⁾:

Til Straffens Udtaaelse indrettes 3 Afdelinger, hvis Formaal er at muliggøre Sondring mellem Fangerne efter de enkelte Fangers psykiske Tilstand og hele Standpunkt. For at faa fornødent Grundlag til Bedømmelse af Fangernes Anbringelse i disse Afdelinger, anbringes alle Fangerne ved Indsættelsen i en Observationsafdeling, hvor de forbliver 1 Maaned, hvorefter de overflyttes enten til 1., 2. eller 3. Afdeling. Indenfor hver Afdeling tænkes Fangerne inddelt i Grupper efter deres sjælelig-legemlige Særart. Disse Grupper skal danne Grundlag for den individualiserende Behandling ved, at Fangerne i dem samles efter arbejdsmæssige, opdragende og disciplinære Hensyn.

Delingen af Fangerne i de nævnte Afdelinger og Grupper involverer ikke i sig selv noget Progressionssystem, men er ifølge sin Tanke et Klassificeringssystem. Indenfor Afdelingerne tænkes Straffen fuldbyrdet efter et progressivt System, udformet væsentlig i Overensstemmelse med de for Fanger i Statsfængsel gældende Regler.

Anordningen indeholder dernæst Bestemmelser angaaende Løsladelse paa Prøve og om Forsorgen for de løsladte Fanger. Naar Inspektøren efter Samraad med Speciallægen skønner det formaalstjenligt, at en Fange overføres til fortsat Udtaaelse af Straffen i almindeligt Fængsel, paalægges det Inspektøren at indbringe Spørgsmaalet herom for Fængselsnævnet, hvorhos det bestemmes, at saadan Indstilling i alle Tilfælde skal foreligge for Fængselsnævnet, naar en Fange har hensiddet 3 Aar i Psykopatfængsel.

Anordningens Regler er udformet under Hensyn til de særlige Forhold, som gør sig gældende derved, at Psykopatfængsel for Mænd er indrettet i en særlig Afdeling af Stats-

---

¹⁾ Se nærmere den tidligere nævnte Afhandling angaaende »Særanstalter for Psykopater« i nærværende Tidsskrift, Aargang 1932, Side 220—21.

fængslet i Vridsløselille. Kvinder, der maatte blive dømt til Psykopatfængsel, vil blive indsat i Statens Kvindefængsel, og Justitsministeren bemyndiges ved Anordningen til at bringe dens Bestemmelser til Anvendelse ogsaa for Kvinder med de af Forholdene nødvendiggjorte Lempelser.

For Behandlingen af Personer, der anbringes i Forvaringsanstalt for Psykopater er der ved *Anordning af 23. December 1932* givet nærmere Regler. Forvaringsanstalten deles herefter i 2 Afdelinger, nemlig en Afdeling paa »Sundholm« — den hidtil som Isoleringsanstalt anvendte Afdeling — for rolige Psykopater. Denne Afdeling indrettes med Eneværelser samt fælles Arbejdslokaler og fælles Opholdsrum. Endvidere en Afdeling ved Statsfængslet i Vridsløselille for urolige Psykopater eller forvarede, der er farlige for sig selv eller andre. Afdelingen indrettes med Eneværelser, dog tillige »i fornødent Omfang« med fælles Arbejdslokaler og fælles Opholdsrum.

Justitsministeriet træffer med Hensyn til hver enkelt Person, der skal optages, Bestemmelse om, hvilken af de 2 Afdelinger han skal anbringes i, saa vel som om senere Overflytning af de forvarede fra den ene Afdeling til den anden.

Anstalten er i første Række bestemt til Optagelse af Psykopater, overfor hvem Straf i Henhold til Straffelovens § 17^I findes uanvendelig, og som af Hensyn til Retssikkerheden i Henhold til Straffelovens § 70 dømmes til at anbringes paa Anstalten. Endvidere skal Anstalten vedblivende huse Personer, som ifølge den hidtil bestaaende Lovgivning — Lov af 11. April 1925 om Sikkerhedsforanstaltninger mod visse Personer, der udsætter Retssikkerheden for Fare — er dømt til at anbringes paa Forvaringsanstalten paa »Sundholm«. I Anstalten kan dernæst anbringes Mænd, der i Henhold til Straffelovens § 75 paa Grund af Trusler dømmes til at tages i Varetægt i Forvaringsanstalt, og endelig kan Anstalten undtagelsesvis optage Mænd, om

hvem det ved administrativ Resolution bestemmes, at der bør træffes Sikkerhedsforanstaltninger overfor dem, og som af Justitsministeriet efter indhentet Udtalelse fra Retslægeraadet skønnes egnet til Optagelse i Anstalten.

Hver af Anstaltens Afdelinger ledes af en Inspektør, henholdsvis Inspektøren for Arbejdsanstalten paa »Sundholm« og Inspektøren for Statsfængslet i Vridsløselille. Til Anstalten knyttes en psykiatrisk uddannet Speciallæge, hvem der naturligvis tillægges en væsentlig Indflydelse paa de Forvaredes Behandling. Lægen har Ret til at forlange, at de af ham afgivne Indstillinger med Hensyn til endelig Udskrivning, Udskrivning paa Prøve eller særlige Lempelser i de for de forvarede givne Forskrifter af Inspektøren forelægges for vedkommende Myndighed. Anvendelse af Disciplinærstraf kræver ligeledes, at der indhentes Erklæring fra Lægen.

Som ledende Princip for Behandlingen fastslaaer Anordningen, at Anstaltens Formaal er at sikre Samfundet mod de Farer for Retssikkerheden, som de Personer, der forvares i Anstalten, paa fri Fod vilde frembyde, og indenfor de derved dragne Grænser underkaste dem en efter deres sjælelige Særart afpasset Behandling, saaledes at de bliver egnet til at vende tilbage til det frie Liv: Det udtales derhos udtrykkeligt, at Forvaring ikke er Straf, men en Sikkerhedsforanstaltning, og at det bør tilstræbes at afpasse Kaarene i Anstalten efter de forvaredes Individualitet.

De nærmere Regler for Behandlingen i Overensstemmelse med dette Princip er iøvrigt ikke væsensforskellig fra de Regler, der efter Loven af 1925 blev fastsat for Interneeringsanstalten paa Sundholm. Som noget nyt og betydningsfuldt skal dog fremhæves, at de forvarede har Arbejdspligt, dog at den pligtige Arbejdstid ikke maa overstige 9 Timer daglig. Det tillades vedblivende de forvarede selv at forskaffe sig Arbejde, saaledes at Udbyttet heraf tilfalder dem selv. Besøg og Brevveksling tillades mindst 1 Gang om Ugen. Forvarede, som i mindst 1 Aar til Stadighed

har udvist Flid og god Opførsel, kan efter nærmere af Justitsministeriet fastsatte Regler opnaa Udgangstilladelse under betryggende Ledsagelse, f. Eks. af deres Tilsynsværge eller anden betroet Person.

I Anordningens sidste Paragrafer indeholdes Regler om de forvaredes Løsladelse, eventuelt paa Prøve. Disse Regler er forskellige for de forskellige Kategorier af Personer, der anbringes. For Hovedgruppens Vedkommende — Personer, der anbringes i Henhold til den nye Straffelovs § 70 — er Reglen den, at Løsladelsen kun kan ske i Henhold til Beslutning af vedkommende Ret. Spørgsmaalet om Løsladelse kan rejses — foruden naturligvis af de paagældende Myndigheder — af vedkommende selv eller hans Tilsynsværge.

For Behandlingen af Mandspersoner, der indsættes i Arbejdshus eller i Sikkerhedsforvaringsanstalt, er der givet nærmere Regler i 2 *Anordninger af henholdsvis 28. og 31. Januar 1933*. Udover de i Straffeloven indeholdte positive Bestemmelser angaaende Behandlingsmaaden i disse Anstalter indeholder Motiverne til Straffeloven ikke nærmere Vejledning i saa Henseende. I Kommissionsudkastet af 1923, der har dannet Udgangspunktet for Straffelovens Regler, henvises til Professor Torps Udkast af 1917, i hvis Motiver der findes den eneste officielle Vejledning med Hensyn til, hvorledes man havde tænkt sig Behandlingen.

I de indledende Bestemmelser til Anordningerne fastslaas, at begge Anstalter hver for sig er bestemt til at huse 3 forskellige Kategorier af Personer. Først og fremmest naturligvis Personer, der i Medfør af Straffeloven dømmes til at indsættes i Arbejdshus, henholdsvis Sikkerhedsforvaring, i Stedet for Straf. Dernæst Personer, der i Henhold til Straffelovens § 75 dømmes til at tages i Varetægt i Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaringsanstalt. Og endelig Fængselsfanger, som af Fængselsnævnet for Resten af deres Straffetid eller — for Arbejdshus' Vedkommende — mid-

lertidigt overflyttes til Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaringsanstalt. — I Anordningernes 2. Afsnit indeholdes de almindelige Regler om Behandlingen, der ikke er væsensforskellige fra Reglerne om Fængselsfanger, saaledes er Maksimum for den daglige Arbejdstid den samme.

I Anordningernes 3. Afsnit indeholdes de særlige Bestemmelser for Behandlingen, og disse er forskellige for de to Former af Forvaring. For *Arbejdshus* fastsættes, at Fangerne ved Indsættelsen anbringes i Afdelingen i Horsens, hvor der dels indrettes en Modtagelsesafdeling, dels en almindelig Afdeling. I den sidste anbringes Fanger, der efter 6 Maaneders Forløb ikke anses egnet til Overflytning til Afdelingen ved Sønder Omme, og saadan Anbringelse kan kun finde Sted med Direktøren for Fængselsvæsenets Sanktion.

Opholdet i Modtagelsesafdelingen er i Almindelighed ikke under 2 Maaneder, og ikke over de forannævnte 6 Maaneder. Beslutning om Fangens Overflytning til Anstalten ved Sønder Omme træffes af Inspektøren efter Samraad med Funktionærmødet. For saa vidt Overflytning anses utilraadelig ved Minimumstidens Udløb, skal Spørgsmaalet overvejes paa ny hver Maaned. Tanken er selvfølgelig den, at de paagældende Fanger saa hurtigt, som det blot er forsvarligt, skal overføres til de friere Forhold i Sønder Omme. For Behandlingen i den første Maaned gælder iøvrigt, at Fangerne saa vidt muligt holdes afsondret fra de andre Fanger i Modtagelsesafdelingen, enten i et særligt dertil bestemt Fælleslokale, eller, naar Inspektøren anser det for hensigtsmæssigt, ved Hensættelse i Enrum. Iøvrigt fastsætter Anordningen som Princip for Fangernes Behandling, dels at den skal være saa lempelig som foreneligt med Disciplinens og Arbejdspligtens Opfyldelse, dels at Afsondring i Fritid, under Maaltider m. m. kun maa finde Sted i det Omfang, som Hensynet til Disciplinen og Sikkerheden kræver; endvidere at der i Fritiden skal gives Adgang til udendørs Ophold under friere Former, herunder Deltagelse

i Idrætsovelser, til Læsning bl. a. af Uge- og Dagblade, Tobaksrygning, Brætspil, Husflid, Havearbejde, Pasning af Dyr o. l. De nærmere Regler for Behandlingen indenfor de nævnte Rammer er fastsat i et af Direktøren for Fængselsvæsenet udstedt Reglement.

Fangerne i Anstalten i Sønder Omme tænkes inddelt i Grupper efter arbejdsmæssige og disciplinære Hensyn, og Fanger, hvis Forhold er særlig tilfredsstillende, kan — navnlig efter længere Tids Ophold — anvendes til Arbejde uden Tilsyn og under eget Ansvar. Udgangstilladelse med eller uden Tilsyn kan tilstaas Fanger, der har hensiddet i Arbejdshus i mindst 12 Maaneder, og som ved stadig Flid og god Opførsel har gjort sig fortjent dertil.

Foruden Anvendelse af Disciplinærstraffe hjemler Anordningen Adgang til at tilbageføre Fanger, der efter at være overflyttet til Sdr. Omme findes at have en daarlig Indflydelse paa andre Fanger eller iøvrigt at være uegnet til Behandling sammen med disse, til Statsfængslet i Horsens.

I de særlige Bestemmelser i Anordningen for *Sikkerhedsforvaringsanstalt* bestemmes, at Fangerne i den første Maaned i Almindelighed anbringes i Enrum, samt at de Lempelser og Begunstigelser, som derefter indrømmes Fangerne, i de første 2 Aar af Opholdet som Regel kun indrømmes i mere begrænset Omfang. Behandlingsprinciperne er iøvrigt de samme som ved Arbejdshus, dog under Hensyntagen til de indsatte Personers større Farlighed. Udgangstilladelse gives ikke. Baade i Arbejdshus og ved Sikkerhedsforvaring gives der Adgang til at købe enkelte Nydelsesmidler som Tillæg til Forplejningen.

Med Hensyn til begge de her nævnte Anordninger skal endnu gøres følgende almindelige Bemærkninger: Saavel i Professor Torps Udkast af 1917 som i Kommissionsudkastet af 1923 var der foreskrevet en Oprykning i Klasser saavel ved Arbejdshus som ved Sikkerhedsforvaring. Dette System er, som det vil ses, ikke fuldt i Anordningerne, idet man har fundet, at et egentligt progressivt

System ikke er i Overensstemmelse med de paagældende Instituters Karakter af Forvaring. For Arbejdshus' Vedkommende vil der selvfølgelig i Realiteten fremkomme en Progression ved Overflytningen fra Afdelingen i Horsens til Afdelingen i Sønder Omme, men saa snart de paagælder ankommet til Afdelingen i Sønder Omme, vil det i Praxis være meget vanskeligt at etablere nogen Forskel i deres Behandling. Med Hensyn til Sikkerhedsforvaring, der ifølge sin Natur dels er en strængere Foranstaltning og dels kan strække sig over et betydeligt længere Aaremaal, har man dog ment at burde tilvejebringe en vis Forskel i Behandlingen, for at den ikke skal virke altfor ensformig. Hertil sigter Bestemmelsen i Anordningen om, at Lempelser og Begunstigelser i de første 2 Aar af Opholdet som Regel kun bør indrømmes i mere begrænset Omfang.

I Tilslutning til alle de ovenfor omtalte Anordninger — dog bortset fra Psykopatforvaringsanordningen — er der af Justitsministeriet udfærdiget en Bekendtgørelse for Fangerne indeholdende: »*Særlige Straffebestemmelser for Fanger, der udstaar Straf, eller af anden Grund holdes i Forvaring.*« Formaalet med disse Bestemmelser er først og fremmest at gøre Fangerne bekendt med den særlige Retsbeskyttelse, som gennem Borgerlig Straffelovs § 83 er tillagt Fængselspersonalet, en Retsbeskyttelse, der giver sig Udtryk derigennem, at Straffen for en Række Forbrydelser forhøjes til det dobbelte, naar Forbrydelsen begaas af en Fange eller af en tidligere Fange overfor en ved den paagældende Anstalt ansat Person. Disse Bestemmelser afløser de gamle Plakater af 1813 og 1817 m. fl., hvor der i vidt Omfang var foreskrevet Dødsstraf for Overfald paa Fængselspersonalet. Dødsstraffen afskaffes som nævnt fuldstændig ved den nye Straffelov.

3. For Behandlingen af Fanger, der hensættes i de kommunale Arresthuse, er der fastsat Bestemmelser

ved 3 Anordninger, alle af 24. December 1932, nemlig: Anordning angaaende Fuldbyrdelse af Fængselsstraf i Arresthus, Anordning angaaende Fuldbyrdelse af Hæftestraf og Anordning angaaende Behandlingen af Varetægtsfanger. Ligeledes under 24. December 1932 er der i Henhold til Anordningerne af Direktøren for Fængselsvæsenet fastsat fælles »Ordensbestemmelser for Arresthusene«.

Medens Anordningerne angaaende Fængselsstraf og Hæfte er udfærdiget i Medfør af Borgerlig Straffelov, er Anordningen angaaende Varetægtsfanger udstedt i Medfør af Lov om Rettens Pleje § 784. Angaaende det nærmere Indhold af de her omhandlede Anordninger henvises iøvrigt til en Afhandling i nærværende Hefte af Inspektøren for Staden Københavns kommunale Fængsler V. Waagensen.
